

LÄNSSTYRELSEN

Stockholms län
 Planeringsavdelningen
 Länsantikvarien
 Handläggare
 l:e antikvarie
 Gösta Magnusson
 785 52 92

BESLUT

Datum
 1981-06-10
 Ett datum

Beteckning
 11.392-687-80
 En beteckning

RIKSANTIKVARIÄMBETET	
Dnr	Ank.
3236 81-06-12	
STATENS HISTORISKA MUSEER	

Byggnadsminnesförklaring av Dalarö societetshus på stg 100,
 Dalarö socken, Haninge kommun

Ni har i egenskap av fastighetsägare hos länsstyrelsen den 6 juni 1980 ansökt om byggnadsminnesförklaring av Dalarö societetshus.

Byggnadsnämnden har enligt beslut den 6 oktober 1980 förklarat sig inte ha något att erinra mot en byggnadsminnesförklaring.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 7 november 1980 anfört att byggnaden har så betydande kulturhistoriskt värde att en byggnadsminnesförklaring är motiverad.

En historik över byggnaden - utdrag av byggnadsinventering av Dalarö utförd av Eva Rosander 1968 - bifogas.

Ni har tagit del av länsstyrelsens förslag till skyddsföreskrifter för Societetshuset och i brev av den 4 april 1980 förklarat att Ni inte har något att erinra mot dem.

Länsstyrelsen har härefter föreslagit att även det s.k. Annexet på fastigheten får ingå i byggnadsminnesförklaringen. Ni har den 15 april 1981 vid telefonförfrågan godtagit att även Annexet omfattas av skyddsföreskrifter.

Societetshusets äldsta del härrör från 1700-talet. Byggnaden fick sitt nuvarande utseende vid en omfattande ombyggnad på 1860-talet. Den är en timrad byggnad i två våningar med frontespiser åt öster och väster och under plåttäckt sadeltak. Fasaden har liggande panel i bottenvåningen och stående panel i övervåningen och är rikt ornerad med bl.a. våningsband, profilerade lister och lövsågerier. Fönstren i övervåningen har sexkantiga rutor och mellan dessa olikfärgade glas. I frontespiserna och gavelröstena har fönstren upptill spetsbågig avslutning. På frontespiser och gavlar finns lövsågade akroterier.

Byggnaden utgör genom sin exteriöra utformning ett av de tidigaste exemplen på den sommarvillaarkitektur, som efter utländska förebilder, bl.a. schweizervillan, utvecklades i

S. 20 a 1977-06 20 000 80 gr 450

Postadress
 Box 22067
 104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
 Hantverkargatan 29

Telefon
 08 - 785 40 00

Postgirokonto
 3 51 72 - 6

Sverige under 1800-talets andra hälft. Den har dessutom ett stort intresse såsom societetshus och samlingsplats för Dalarös sommargäster.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminne Dalarö Societetshus för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter.

1. Huvudbyggnaden och annexet får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I salongen på övre våningen i huvudbyggnaden får inte göras ändring av eller ingrepp i den fasta inredningen.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det område kring byggnaderna som markerats på till beslutet hörande plankarta får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick, att byggnadernas karaktär och utseende inte förvanskas.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skydds-föreskrifter finnes nödvändig för att byggnaderna skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna och skyddsområdet.

Enligt 14 §, tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten enligt bilaga (formulär A).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsrådet Claes Hammarskjöld beslutande, länsantikvarie Bengt O H Johansson, länsassessor Karl-Henrik Ziefvert, tf. bitr.länsarkitekt Lars Ringdén och l:e antikvarie Gösta Magnusson, föredragande.

Claes Hammarskjöld
Claes Hammarskjöld

Gösta Magnusson
Gösta Magnusson

SÄNDLISTA:

riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer, rek+mb
 -"- -"- (m.lagakraftbevis)

inskrivningsmyndigheten (med lagakraftbevis)
 byggnadsnämnden Haninge kommun
 kulturnämnden Haninge kommun
 lantmäterienheten (med lagakraftbevis)
 planenheten (2ex)
 juridiska enheten
 länsantikvarien
 registret med lagakraftbevis
 akten

BESTYRKES *B. Olsson*

LM/

Haninge kommun
Dalarö sn
stadsäga 100
Dalarö societetshus

Tillhör länsstyrelsens
Stockholms län beslut
1981-06-10
dnr 11.392-687-80

////// = skyddat område

Utdrag ur grundkarta, skala 1:1000

Stadsäga 100
 Kvarteret Postmästaren
 Mellanroten 72

Societetshus

Societetshus

1700-tals byggnad. Fått sin nuvarande exteriör på 1860-talet.

Exteriör Relativt väl bevarad.

Annex

Upptaget på 1878 års karta.

Historik

Fastigheten upptagen på 1796 års karta, som tillhörande lotsinspektör Herr J Steffens. Nuvarande societetshuset betecknas som "Characters Byggnad på berg". Byggnaden var förmodligen på plats även vid 1778 års tomtmätning, då ingen anmärkning finns om nybyggnad. Huvudbyggnaden verkar ha samma storlek, som nuvarande byggnaden. På 1860-talet vet vi med säkerhet, att societetshuset var i funktion genom uppgifter hos Burman. 1796 fanns även en "bakarstuga", två bodar, en vedbod, svinhus, ladugård och fähus. En kryddgård och en trädgårdstappa finns även på fastigheten. 1862 såldes fastigheten av överstelöjtnant Cederkronas arvingar till Adolf Lindgren, Stockholm. Överdådigheten i ornamenteringen å huvudbyggnaden indikerar en 60-tals exteriör. Tyvärr kan man ej med säkerhet konstatera detta ur taxeringslängderna. Societetshuset var en samlingsplats för Dalarös sommargäster och fram till 90-talet av högre klass än hotellet. Här umgicks man i något som kallades Dalarö-klubben i början av seklet. Societetshuset användes vidare vid middagar och danser, då kung Oscar II besökte Dalarö med sin jakt på sommaren.

Beskrivning

Societetshuset utgöres av en timrad tvåvåning byggnad under plåttäckt sadeltak. Byggnaden är i n.b. klädd med liggande, gulmålad fasspotts-panel samt försedd med gulmålat väningsband. Knutarna är inklädda och i n.b. gulmålade. Byggnadens fönster är i n.b. dels av sexdelad typ, dels av fyrdelad dito. Fodren är raka och avfärgade i rött i n.b. Byggnaden är ovan väningsbandet rikt ornerad. Under fönstren i ö.v. löper en profilerad rödmålad list. Mellan väningsbandet och listen löper en lodrät panel i båda ändar avslutad med lövsågad udd. Under fönstren finns rektangulära ornerade fält. Den stående panelen ovan horisontella listen avslutas likaledes med en lövsågad udd samt upp till av en profilerad list försedd med lövsågad fris. I Ö och V har byggnaden frontespiser försedda med tre fönsteraxlar. Fönstren i ö.v. är tvåluftsfönster, sexdelade, utom å frontespiserha, där övre rutan försetts med mindre spetsbågigt avslutad ruta. Fönsterrutorna å ö.v.

är sexkantiga. Mellan de sexkantiga rutorna har lufterna försetts med glas i olika färger. Samtliga fönsterfoder är vitmålade å ö.v. De å frontespiserna har raka sidoståndare. Över fönstren finns en lövsågsornerad kornisch över vilken finns ytterligare en överliggare, som är lövsågad och genombruten med blommotiv. De övriga fodren i ö.v. är försedda med lövsågade överliggare och sidoståndare, som är genombrutna. Överliggarna är försedda med blommotiv. Byggnaden har vindsfönster med spetsig avslutning och genom spröjsverk framställda rombornament. Vindsfönsterfodren är vitmålade och försedda med lövsågade över- och underliggare samt dito sidoståndare. Byggnadens äsor och sparrhuvuden är av triangulär lövsågad typ med akantusornament. Byggnadens frontespiser och gavlar är försedda med lövsågade kantbräder av typ I 1. Byggnadens knutholk har i ö.v. fått pilasterutformning med kapitälliknande lister samt avfasade hörn. Akroterierna utgöres av rikt ornerade lövsågade dito, utförda i olika delar itappade i varandra. Bland annat återfinns akantusornament i dem. I S har byggnaden tidigare haft en öppen tvåvåning veranda med rika lövsågerier, där namnet Marielind stod utsågat. Byggnaden kallades så efter källarmästare Lindgrens hustru Maria. Numera finns en enkel tvåvåning veranda med spjälträcken, avfärgade i gult på denna plats.

Annexet är en rödmålade byggnad i en och en halv våning under plåttäckt sadeltak. Byggnaden är utvändigt klädd med liggande rödmålade fasspanspanel samt med knutlister avfärgade i vitt. Byggnadens gavlar är försedda med kantbräde av typ II 2. Byggnadens fönster är av fyrdelad typ och dess foder försedda med lövsågerier, avfärgade i vitt. Byggnadens gavelrösten är försedda med stående panel, avslutade med en list, vilken blivit ornerad med en flikig, vitmålade fris. I S har byggnaden en trappa med vitmålade träcken med kryssornament. Ytterdörren i S är försedd med ett pulpetformigt papptäckt förtak.

Societetshuset är genom sin rika ornering och sitt relativt välbevarade yttre samt kulturhistoriska värde att betrakta som omistlig.

Annexet bör bevaras som ett komplement till societetshuset och måste därigenom betraktas som en för miljön intressant byggnad, värd att bevara. Sydfasaden och gårdsinteriörerna dessutom av visst antikvariskt intresse.